

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2021 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

Protokolant: sekretarz sądowy Anna Bańcerowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 lutego 2021 r. w Warszawie

sprawy A. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek

na skutek odwołania A. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 3 stycznia 2020 r. znak (...)

1. oddala odwołanie,

2. zasądza od A. J. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. kwotę 3.600,00 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

A. J. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 3 stycznia 2020r., znak: (...), w której organ rentowy ustalił wysokość jej zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek. Uzasadniając je wyjaśniła, że w całym okresie aktywności zawodowej, tj. od 1980 roku aż do przejścia na emeryturę w roku 2015, była zgłoszona do ubezpieczeń jako „twórcza” i nigdy nie uzyskiwała wynagrodzenia z jakiegokolwiek działalności gospodarczej, z tytułu prowadzenia firmy, zawierania umów zlecenia ani żadnych innych podlegających obowiązkowi składkowemu. Decyzją Komisji ds. Zaopatrzenia Twórców przy Ministerstwie Kultury i Sztuki z 23 maja 1985r. została objęta ubezpieczeniem społecznym i zaopatrzeniem emerytalnym twórców, a ponadto posiada trzy inne zaświadczenia wydane przez ZUS potwierdzające jej ubezpieczenie jako twórcy. Wskazała przy tym, że w okresie aktywności zawodowej otrzymywała wynagrodzenie wyłącznie na podstawie umów o dzieło z odstąpieniem praw autorskich, które nie są objęte obowiązkiem składkowym (odwołanie z dnia 12 stycznia 2020r., k. 3 i 17 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego radcy prawnego według norm przepisanych.

Uzasadniając swe stanowisko organ rentowy wyjaśnił, że A. J. zgłosiła prowadzenie działalności gospodarczej w okresie od 1 stycznia 1999r. do 31 grudnia 2013r. i z tego tytułu była zobowiązana do opłacania składek. W związku z figurującym na jej koncie zadłużeniem w dniu 15 marca 2017r. wysłano do niej zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, które ostatecznie zakończyło się wydaniem zaskarżonej decyzji.

Odnosząc się do argumentacji przedstawionej w odwołaniu organ rentowy wskazał, że A. J., prowadząc działalność gospodarczą, była zobowiązana do opłacania w terminie składek na ubezpieczenie, a niedopełnienie tego obowiązku spowodowało wszczęcie postępowania w zakresie wydania decyzji stwierdzającej wysokość zadłużenia (odpowiedź na odwołanie z dnia 4 lutego 2020r., k. 50 a.s.).

W piśmie procesowym prezentującym stanowisko wobec argumentacji z odpowiedzi na odwołanie A. J. podniosła zarzut przedawnienia wskazanych w zaskarżonej decyzji należności z tytułu składek. Powołując się na treść art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, podkreśliła że termin płatności ostatniej składki składającej się na zadłużenie stwierdzone zaskarżoną decyzją, za grudzień 2013 roku, mijał 10 stycznia 2014r., a tym samym należności z tego tytułu przedawniły się najpóźniej z dniem 10 stycznia 2019r. W ocenie odwołującej wszczęcie postępowania w sprawie ustalenia wysokości należności z tytułu składek w dniu 14 marca 2017r. nie spowodowało zawieszenia biegu przedawnienia na podstawie art. 24 ust. 5b i 5f ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Dopiero wydanie przez organ decyzji stwierdzającej zadłużenie stanowi podjęcie pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek w myśl art. 24 ust. 5b ww. ustawy. Ubezpieczona powołała się również na pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z 11 czerwca 1996r., III CZP 52/96, zgodnie z którym warunkiem przerwania biegu przedawnienia w myśl art. 24 ust. 5f jest wydanie decyzji ustalającej zadłużenie (pismo procesowe z dnia 12 marca 2020 roku, k. 69 - 73 a.s.).

W piśmie procesowym z 6 maja 2020r., odpowiadając na argumenty ubezpieczonej, pełnomocnik organu rentowego wskazał, że należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy za okres stwierdzony w decyzji nie uległy przedawnieniu, ponieważ zgodnie z art. 24 ust. 5b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych bieg terminu został zawieszony od dnia 20 marca 2017r., tj. od dnia doręczenia zawiadomienia o wszczęciu postępowania, co stanowiło pierwszą czynność zmierzającą do wyegzekwowania należności (pismo procesowe ZUS z 6 maja 2020r., k. 89 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. J. posiada tytuł magistra sztuki uzyskany na Akademii (...) w W.. Decyzją z dnia 23 maja 1985r. Komisja ds. Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców przy Ministrze Kultury i Sztuki stwierdziła, że dniu 24 marca 1980r. ubezpieczona rozpoczęła działalność twórczą jako plastyk. Z tego tytułu była zgłoszona do ubezpieczenia społecznego w okresie od 1 stycznia 1986r. do 31 grudnia 1998r. (zaświadczenie z (...), k. 25 a.s., decyzja z 23 maja 1985r., k. 26-27 a.s., potwierdzenia ubezpieczeń, 29-30 a.s.).

W okresie od 1 stycznia 1999r. do 31 grudnia 2013r. A. J. była zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu działalności twórczej, z podstawą wymiaru składki w wysokości 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru za dany rok. Ubezpieczona kilkakrotnie zwracała się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w celu potwierdzenia okresu ubezpieczenia. W zaświadczeniu z dnia 25 lutego 2015 roku organ rentowy poinformował o ewentualnym zadłużeniu z tytułu nieopłacenia należnych składek (potwierdzenia ubezpieczeń, k. 29-30 a.s.).

Pismem z dnia 14 marca 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. zawiadomił A. J. o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy, na którą składają się należności z tytułu:

- 1) składek na ubezpieczenia społeczne za okres od marca 2012r. do grudnia 2013r. w ramach zakresu numerów deklaracji 01-39 w wysokości 17.472,98 zł, w tym: składki – 12.851,98 zł, odsetki za zwłokę – 4.621,00 zł;
- 2) składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od marca 2012r. do grudnia 2013r. w ramach zakresu numerów deklaracji 01-39 w wysokości 7.043,16 zł, w tym: składki – 5.177,16 zł, odsetki za zwłokę – 1.866,00 zł;

3) składek na Fundusz Pracy za okres od marca 2012r. do grudnia 2013r. w ramach zakresu numerów deklaracji 01-39 w wysokości 1.455,60 zł, w tym: składki – 1.069,60 zł, odsetki za zwłokę – 386,00 zł.

W dalszej części pisma organ rentowy wskazał, że powyższe należności zostały ustalone wg. stanu na dzień 14 marca 2017r. oraz wezwał ubezpieczoną do złożenia wyjaśnień. Powyższe pismo zostało doręczone ubezpieczonej w dniu 20 marca 2017r. Następnie pismem z dnia 7 czerwca 2017r. organ rentowy zawiadomił ubezpieczoną o zakończeniu ww. postępowania (zawiadomienie z 14 marca 2017r., k. 2-3 akt ZUS, zawiadomienie z 7 czerwca 2017r., k. 5 akt ZUS, potwierdzenie odbioru, k. 1 i k. 4 akt ZUS).

W dniu 3 stycznia 2020r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał decyzję znak: (...), w której określił wysokość zadłużenia A. J. z tytułu składek na kwotę 18.029,14 zł, wskazując przy tym, że na zadłużenie składają się:

1) składki na ubezpieczenia społeczne (zakres nr deklaracji 01-39) za okres od marca 2012r. do grudnia 2013r. w kwocie 12.851,98 zł oraz należne odsetki w kwocie 7.508,00 zł;

2) składki na ubezpieczenie zdrowotne (zakres deklaracji 01-39) za okres od marca 2012r. do grudnia 2013r. w kwocie 5.177,16 zł oraz należne odsetki w kwocie 3.027,00 zł.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy powołał się na treść art. 46 ust. 1 i art. 32 ustawy o systemie społecznych, wskazując że płatnik składek jest zobowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. A. J. nie dopełniła powyższego obowiązku, w związku z czym działając na podstawie art. 83 ust. 1 ww. ustawy określono wysokość zadłużenia. Organ rentowy poinformował również o konieczności uiszczenia składek w terminie miesiąca od dnia otrzymania decyzji. Do decyzji dołączono zestawienie zaległości z wyszczególnieniem kwot zaległości, rodzaju należności, terminu płatności oraz kwoty odsetek za zwłokę (decyzja ZUS z 3 stycznia 2020r. z załącznikiem, k. 6-7 akt ZUS).

Kolejną decyzją z dnia 10 marca 2020r., numer (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. stwierdził, że A. J. jako twórca podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 1 stycznia 1999r. do 31 grudnia 2013r. (decyzja z dnia 10 marca 2020r., k. 96 – 97 a.s.). Ubezpieczona nie złożyła odwołania od wymienionej decyzji (okoliczność bezsporna).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie powołanych dokumentów, które nie były kwestionowane przez strony i nie budziły zastrzeżeń co do ich wiarygodności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie, jako bezzasadne, podlegało oddaleniu.

Spór w przedmiotowej sprawie koncentrował się na kwestii ustalonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych zadłużenia A. J. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Kwestionując decyzję ZUS, ubezpieczona podniosła, że jako osoba prowadząca działalność twórczą od 1980 roku nie była zobowiązana do uiszczania składek na ww. ubezpieczenia, a ponadto powołała zarzut przedawnienia stwierdzonych przez ZUS należności.

Analizując zagadnienia, o których mowa, Sąd miał na względzie, że zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998r. (tekst jedn. Dz. U. z 2021r. poz. 423 – dalej jako ustawa systemowa lub u.s.u.s.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność. Na mocy art. 13 pkt 4 u.s.u.s., osoby prowadzące działalność gospodarczą podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o działalności

gospodarczej. W świetle art. 16 ust. 4 i art. 17 ust. 3 u.s.u.s. osoby prowadzące działalność pozarolniczą (gospodarczą) finansują w całości, z własnych środków, a także sami obliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu, składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe.

Powyższy obowiązek dotyczy również opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne. W myśl art. 66 ust. 1 pkt 1c ustawy z 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn. Dz. U. z 2020r. poz. 1398) obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, które są osobami prowadzącymi działalność pozarolniczą lub osobami z nimi współpracującymi, z wyłączeniem osób, które zawiesiły wykonywanie działalności gospodarczej na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Natomiast zgodnie z art. 67 ust. 1 powyższej ustawy obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego uważa się za spełniony po zgłoszeniu do ubezpieczenia zdrowotnego osoby podlegającej temu obowiązkowi zgodnie z przepisami art. 74-76 oraz opłaceniu składki w terminie i na zasadach określonych w ustawie.

O wskazanym wyżej obowiązku mowa jest także w art. 46 ust. 1 u.s.u.s., zgodnie z którym płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. Nadto, stosownie do treści art. 47 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc, nie później niż:

- 1) do 10 dnia następnego miesiąca - dla osób fizycznych opłacających składkę wyłącznie za siebie;
- 2) do 5 dnia następnego miesiąca - dla jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych;
- 3) do 15 dnia następnego miesiąca - dla pozostałych płatników.

Od nieopłaconych w terminie składek, w myśl art. 23 ust. 1 u.s.us. należne są od płatnika składek odsetki za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia

29 sierpnia 1997r. - Ordynacja podatkowa, z wyłączeniem art. 56a. Z kolei zgodnie z art. 32 ustawy systemowej do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Nie ma przy tym również wątpliwości, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest władny egzekwować wspomniany wyżej obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia oraz stwierdzać zarówno istnienie i wysokość zobowiązania z tego tytułu. O kompetencjach organu rentowego w tym zakresie wprost stanowi art. 83 ust. 1 ustawy systemowej.

Analizując rozpatrywaną sprawę, wskazać należy, że Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska ubezpieczonej w zakresie jej twierdzenia, iż jako osoba prowadząca działalność twórczą, realizowaną w ramach umów o dzieło, nie była zobowiązana do opłacania składek. Wymaga podkreślenia, że ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych zrównała twórców i artystów w zakresie obowiązków składkowych z osobami prowadzącymi działalność gospodarczą. Świadczy o tym treść art. 8 ust. 6 pkt 2 ustawy systemowej, zgodnie z którym za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się m.in. twórcę i artystę. Przy tym, zgodnie z art. 8 ust. 7 i 8 ww. ustawy, za twórcę uważa się osobę, która tworzy dzieła w zakresie architektury, architektury wnętrz, architektury krajobrazu, urbanistyki, literatury pięknej, sztuk plastycznych, muzyki, fotografii, twórczości audiowizualnej, choreografii i lutnictwa artystycznego oraz sztuki ludowej, będące przedmiotem prawa autorskiego. Z kolei za artystę uważa się osobę wykonującą zarobkowo działalność artystyczną w dziedzinie sztuki aktorskiej i estradowej, reżyserii teatralnej i estradowej, sztuki tanecznej i cyrkowej oraz w dziedzinie dyrygentury, wokalistyki, instrumentalistyki, kostiumografii, scenografii, a także w dziedzinie produkcji audiowizualnej reżyserów, scenarzystów, operatorów obrazu i dźwięku, montażystów i kaskaderów. Zgodnie natomiast z art. 8 ust. 9 ustawy systemowej uznanie działalności za twórczą lub artystyczną

i ustalenie daty jej rozpoczęcia następuje w formie decyzji Komisji do Spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców, działającej przy ministrze właściwym do spraw kultury.

Powyższe oznacza, że A. J. jako osoba prowadząca działalność twórczą miała takie same, wymienione w cytowanych wyżej przepisach, obowiązki składkowe, jak osoba prowadząca działalność pozarolniczą (gospodarczą). Było przy tym bezsporne, że ubezpieczona w dniu 24 marca 1980r. rozpoczęła działalność twórczą jako artystka, co znajduje potwierdzenie w załączonej do akt decyzji Komisja ds. Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców przy Ministrze Kultury i Sztuki z dnia 23 maja 1985r. Z tego tytułu była zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego w okresach od 1 stycznia 1986r. do 31 grudnia 1998r. oraz w od 1 stycznia 1999r. do 31 grudnia 2013r., w drugim z wymienionych okresów – z podstawą wymiaru składki w wysokości 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru za dany rok. W tej sytuacji, skoro była zgłoszona do ubezpieczeń społecznych z tytułu działalności twórczej - co zresztą organ rentowy potwierdził w wydanej w dniu 10 marca 2020r. prawomocnej decyzji - to tym samym ciążył na niej obowiązek finansowania składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z własnych środków, a także ich samodzielnego obliczenia i terminowego przekazywania do Zakładu na zasadach sformułowanych w art. 16 ust. 4, art. 17 ust. 3, art. 46 ust. 1 i art. 47 ust. 1 ustawy systemowej. Nie ma przy tym znaczenia podnoszona przez odwołującą okoliczność, zgodnie z którą jej działalność twórcza była realizowana w ramach umów o dzieło z odstępniem praw autorskich. Wspomniane wyżej obowiązki wynikają bowiem wprost z samego faktu uczestnictwa w systemie ubezpieczeń społecznych jako osoby prowadzącej działalność twórczą.

W końcowej fazie sporu stanowisko strony odwołującej koncentrowało się na zgłoszonym w toku postępowania zarzucie przedawnienia spornych należności. Zgodnie z art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat licząc od dnia, w którym stały się wymagalne, z zastrzeżeniem ust. 5 i 6. Należności objęte zaskarżoną decyzją dotyczyły nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z okresu od marca 2012 roku do grudnia 2013 roku. Datą wymagalności każdej z należności składkowych był 10-ty dzień następnego miesiąca, zgodnie z art. 47 ust. 1 pkt 1 u.s.u.s. W tej sytuacji 5-letni termin przedawnienia następowałby odpowiednio pomiędzy od 10 kwietnia 2017 roku a 10 stycznia 2020 roku kolejno dla każdego miesiąca, za które składki były należne. Dokonując rozważań dotyczących kwestii przedawnienia należności składkowych, należy jednak mieć na względzie przypadki, w których następuje zawieszenie terminu przedawnienia, uregulowane w art. 24 ust. 5 - 6 ustawy systemowej.

W odpowiedzi na podniesiony przez stronę odwołującą zarzut przedawnienia należności z tytułu składek, organ rentowy powołał się na treść art. 24 ust. 5b ustawy systemowej, wskazując, że odwołująca w dniu 20 marca 2017r. została zawiadomiona o wszczęciu postępowania z urzędu w przedmiocie ustalenia wysokości zadłużenia na jej koncie, co w oparciu o wymieniony przepis doprowadziło do zawieszenia biegu przedawnienia. Sąd Okręgowy nie podzielił jednak tej argumentacji, bowiem powyższy przepis, w przypadku odwołującej, nie znajdował zastosowania. Zgodnie z treścią art. 24 ust. 5b ww. ustawy bieg terminu przedawnienia zostaje zawieszony od dnia podjęcia pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o której dłużnik został zawiadomiony, do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego. W orzecznictwie wskazuje się, że przez „pierwszą czynność zmierzającą do wyegzekwowania należności z tytułu składek”, o której mowa powyżej, należy rozumieć czynność bezpośrednio związaną z postępowaniem egzekucyjnym, jaką może być np. wystawienie tytułów wykonawczych, zajęcie wynagrodzenia, czyli czynności sensu stricte egzekucyjne. Czynnością zmierzającą do ściągnięcia należności jest niewątpliwie wystawienie tytułu wykonawczego przez właściwy organ, ale za czynności zmierzające do ściągnięcia należności mogą być uznane również inne czynności, tj. orzeczenia, pisma kierowane do strony itp., z których treści czy uzasadnienia wynika bezpośrednio, że zmierzają one do ściągnięcia należności (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 19 października 2018r., III AUa 696/18 LEX nr 2609400; zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 19 lipca 2016r., LEX nr 2116066).

W świetle powyższego, za taką czynność, w ocenie Sądu Okręgowego, nie można uznać wysłanego do ubezpieczonej przez organ rentowy zawiadomienia z dnia 14 marca 2017r.

o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie ustalenia wysokości jej zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek. W treści tego pisma organ rentowy zawarł informację o wszczęciu postępowania i pouczył o możliwości złożenia pisemnych wyjaśnień w stosownym terminie; nie wzywał natomiast do uregulowania należności, gdyż dopiero wszczął procedurę ustalania ich wysokości. Tym samym powyższa czynność mogła zostać uznana za zmierzającą dopiero do ustalenia wysokości zadłużenia, a nie bezpośrednio do egzekucji należności, a tym samym nie stanowiła pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o jakiej mowa w art. 24 ust. 5b ustawy systemowej.

Powyższe nie zmienia jednak faktu, że skierowanie do odwołującej zawiadomienia

o wszczęciu postępowania ostatecznie doprowadziło do zawieszenia biegu terminu przedawnienia, ale nie na podstawie wskazanego przez organ rentowy art. 24 ust. 5b ustawy systemowej, lecz w oparciu o art. 24 ust. 5f tej ustawy, który stanowi, że w przypadku wydania przez Zakład decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna.

Wobec zacytowanej treści ww. przepisu wysłanie do ubezpieczonej zawiadomienia o wszczęciu z urzędu postępowania w przedmiocie ustalenia wysokości jej zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek należy traktować jako czynność skutkującą zawieszeniem biegu terminu przedawnienia określonego w art. 24 ust. 4 u.s.u.s. Taki pogląd znajduje potwierdzenie w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 marca 2020r., III AUa 975/18, który rozpoznając sprawę o zbliżonym stanie faktycznym stwierdził, że „w pojęciu decyzji ustalającej obowiązek opłacania składek mieści się decyzja, której przedmiotem jest stwierdzenie wymiaru zadłużenia składkowego”. W dalszej części uzasadnienia powyższego orzeczenia, w ślad za orzecznictwem sądów administracyjnych, Sąd Apelacyjny wskazał, iż „za datę wszczęcia postępowania z urzędu należy przyjąć pierwszą czynność w sprawie wobec strony podjętą przez organ administracji z urzędu” (zob. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 13 października 1999r., IV ASA. 1364/97). Z tej perspektywy zaskarżona decyzja z dnia 3 stycznia 2020r., dotycząca stwierdzenia wymiaru zadłużenia składkowego, niewątpliwie stanowiła decyzję ustalającą obowiązek opłacania składek, a co za tym idzie, wszczęcie postępowania poprzedzającego jej wydanie wywiera wpływ na bieg terminu przedawnienia. Skoro art. 24 ust. 5f u.s.u.s. przewiduje zawieszenie biegu terminu przedawnienia „od dnia wszczęcia postępowania” w ujęciu określonym cytowanym wyżej orzeczeniem, to za dzień, w którym doszło do zawieszenia biegu terminu przedawnienia należy uznać dzień 20 marca 2017r., kiedy to ubezpieczona odebrała zawiadomienie

o wszczęciu postępowania w sprawie ustalenia wysokości należności z tytułu składek. Powyższe stanowisko znajduje potwierdzenie w orzecznictwie (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 5 grudnia 2019r., III AUa 501/18; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 18 września 2019r., III AUa 510/19).

Sąd Okręgowy nie podzielił przy tym argumentacji strony odwołującej co do tego,

że ww. przepis nie miał zastosowania. Stanowisko A. J. w tym zakresie sprowadzało się do twierdzenia, że warunkiem zawieszenia biegu przedawnienia

w myśl art. 24 ust. 5f u.s.u.s. jest wydanie decyzji ustalającej, natomiast decyzja ZUS

z 3 stycznia 2020r., jako określająca jedynie wysokość zadłużenia, miała charakter deklaratoryjny. W tym kontekście ubezpieczona powołała się na uchwałę Sądu Najwyższego

z 11 czerwca 1996r., III CZP 52/96. Należy jednak wskazać, że powyższe orzeczenie dotyczy problematyki wykładni art. 5 i 24 nieobowiązującej już ustawy z dnia 19 grudnia 1980r.

o zobowiązaniach podatkowych (zastąpionej ustawą z dnia 29 sierpnia 1997r. - Ordynacja podatkowa) i rozbieżności w pojęciach „decyzji ustalającej” i „decyzji deklaratoryjnej”

w zakresie wpływu, jaki decyzje te wywierają na bieg terminu przedawnienia zobowiązań podatkowych. Omawiana w tym orzeczeniu problematyka nie odnosi się natomiast do kwestii zawieszenia biegu przedawnienia należności z tytułu składek. Wymaga przy tym również podkreślenia, że ustawodawca w przepisach ustawy o systemie ubezpieczeń

społecznych określił kwestie przedawnienia w sposób odmienny i autonomiczny w stosunku do Ordynacji podatkowej. Cytowane wyżej regulacje, zamieszczone w art. 24 ustawy systemowej, zawierają wyczerpujące regulacje dotyczące terminu przedawnienia należności składkowych, w tym określające moment rozpoczęcia biegu terminu oraz sytuacje prawne, które prowadzą do jego przerwania lub zawieszenia. Żaden z przepisów ustawy systemowej nie zawiera natomiast odesłania ustawowego do przepisów Ordynacji podatkowej, zarówno w zakresie stosowania instytucji decyzji ustalającej i decyzji deklaratoryjnej, jak też innych przepisów tej ustawy określających zasady stosowania instytucji przedawnienia. Ostatecznie, nawet gdyby zgodzić się z argumentacją odwoływającej, to w świetle rozważań poczynionych w poprzednim akapicie należałoby stwierdzić, iż zaskarżona decyzja z 3 stycznia 2020r. określająca wysokość zadłużenia stanowi decyzję ustalającą obowiązek opłacania składek, o której mowa art. 24 ust. 5f ustawy systemowej, a więc jest „decyzją ustalającą” o charakterze konstytutywnym.

Uwzględniając zaprezentowaną argumentację, Sąd Okręgowy zważył, że bieg terminu przedawnienia należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne za okres od marca 2012r. do grudnia 2013 roku, które powinna uiścić ubezpieczona, uległ zawieszeniu w dniu 20 marca 2017r. do czasu wydania przez organ rentowy zaskarżonej decyzji. Decyzja ta, z uwagi na toczące się w niniejszej sprawie postępowanie odwoławcze, nie jest prawomocna, tym samym bieg terminu przedawnienia w dalszym ciągu pozostaje zawieszony od dnia 20 marca 2017r. Żadna z należności składkowych w decyzji wskazanych nie uległa zatem przedawnieniu. Najstarsza z należności składkowych,

tj. składka za marzec 2012r., stała się wymagalna w dniu 10 kwietnia 2012r., tym samym upływ 5-letniego terminu jej przedawnienia nastąpiłby z dniem 10 kwietnia 2017r. Doręczenie odwoływającej zawiadomienia o wszczęciu z urzędu postępowania w przedmiocie ustalenia wysokości należności z tytułu składek w dniu 20 marca 2017r. przerwało bieg terminu przedawnienia w stosunku do najstarszej z należności, a co za tym idzie, również w stosunku do pozostałych.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji. Sąd przyjął, że w rozpatrywanej sprawie zarówno wysokość zaległości z tytułu należności składkowych, jak i podstawa ich naliczenia, została udowodniona przez organ rentowy

(art. 34 ustawy systemowej) i nie została przez A. J. skutecznie podważona. Ubezpieczona ani reprezentujący ją pełnomocnik nie kwestionowali ustalonej i przyjętej przez ZUS wysokości zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek, jak również nie zaprzeczyli, by takie zaległości po stronie ubezpieczonej faktycznie wystąpiły. Ostatecznie również podniesione w odwołaniu zarzuty braku podstawy do naliczenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, jak również zarzut przedawnienia tych należności, z przyczyn omówionych powyżej, należało uznać za niezasadne. Odwołanie podlegało więc oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 99 k.p.c. w zw. art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zasądając od A. J. – jako strony przegrywającej – na rzecz organu rentowego kwotę, która została ustalona na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018r. poz. 265) oraz przy uwzględnieniu okoliczności, że przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek. W takiej sytuacji koszty zastępstwa procesowego powinny zostać ustalone według stawek liczonych od wartości przedmiotu sporu (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2019r., III UZP 9/19), a ta objęła należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne wraz z odsetkami, które stanowią łącznie 18.030,00 zł (art. 126¹ § 3 k.p.c.). W tej sytuacji zasądzeniu od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego podlegała kwota 3.600 zł, o jakiej mowa w § 2 pkt 5 ww. rozporządzenia.

ZARZĄDZENIE

(...)